

LITERATURĂ

Poezie pe viață și pe moarte

Anca Mizumschi, Anca lui Noe
Editura Humanitas, 2009

După un lung stagiu în underground-ul nouăzecismului (proza „rurală” din *Depart de Hemingway*, 1989, volumele poetice *Est*, 1993 și *Opera Capitală*, 1995), Anca Mizumschi a ieșit cu adevărat la suprafață prin „cîntecele de dragoste și furie” din *Poze cu zimți* (1998). Schimbînd frecvențele, recent-apărutul *Anca lui Noe* (2009) păstrează formatul precedentului op, redimensionîndu-i conceptul text-imagi: pusă în ramă de cîteva confesiuni auto-definitorii – pe model de CV –, cartea este ilustrată de artistul plastic Vasile Mureșan-Murivale și împănată, ca de niște poeme mascate, cu cîteva *insight*-uri critice ale lui Iulian Costache. Aproprierea ludică din titlu a referinței biblice e o autodefiniție expresivă, care se reține – o emblema interioară, de fapt! – și trimite direct la „salvarea” prin poezie a eului de la „potopul” existențial. Cu această formulă hibridă, dar paradoxal coerentă, *Anca lui Noe* se prezintă ca un volum complex în care fizionomia autoarei se regăsește, așa-zicînd, *at her best*. Formula ei „pe viață și pe moarte” de „biografism ulcerant” (cf. Iulian Costache) îmbină luciditatea dezabuzată a liniei Mariana Marin-Elena Ștefoi cu visceralitatea postdecembristă, trecută prin însenăările grotesc-morbide ale lui Cristian Popescu și transfigurată fantasmatic de mistica poeziei & scrisului (v. extraordinarul prozopoem *Scrisu' pe jos*, una dintre cele mai puternice piese ale volumului). Energică, necruțătoare, poezia Ancăi Mizumschi operează masochist, cu autoironie amară, pe sentimente și trăiri esențiale: eșecul, frica, despărțirea, însingurarea, nașterea, moartea, credința. Inseparabil de existența organică, scrisul devine astfel teh-

nică de apărare și de supraviețuire, pe fondul unei traume a separării. Ceea ce reușește să „salveze” de la „potop” această poezie cu indubitabil „certificat de autenticitate” sînt experiențele-limită, revelatorii, ale *vieții personale*. Intense, niciodată artificioase sau plate, textele au un caracter marcat denotativ, iar energia lor comprimată explodează în titluri, versuri („moartea mea modificată genetic”, „bucăți din anca”, „autoportret cu vene deschise”), secvențe („oamenii din viața mea smulg / bucăți mari și nu se mai întorc / să le pună vreodată la loc”) sau poeme de impact: „Am venit pe lume ca un corp străin / m-am aruncat în lichidul amniotic / fără să știu să înot / și poezia mi-a apărut din senin / ca o exemă fatală...” („Corpul meu străin”); „Poezia mă caută ca un cuțit, / circulînd prin mine pînă cînd / cineva întrebă cît mai am / de trăit și mă spune la alții: / nu prea / mai putem face nimic pentru ea, are o boală / care amenință viața și o poezie / care amenință moartea” („Amenințări cu poezia”) etc. Autoarea jonglează imaginativ cu metafora viscerală a gravidității, făcînd din ea principiu structurant (v. „Corpul meu străin”, piesa titlu – o artă poetică vizionară; enigmatic-regresiva „De ce vreau să intru în manuale” ș.a.). În contrapartidă – cochetăria cu moartea și ideea „vieții ca film” sau ca realitate psihică alienantă (schizofrenicul „La film”, halucinatoriul „Un film cu batman”, oniricul „Pe scară”), prezentă masiv și în *Poze cu zimți*. De altfel, și poemul „generaționist” de acolo își află un corespondent în litania din „Cimitirul eroilor”. Remarcabilă e, cu deosebire, intensitatea comunicării poetice directe, concizia tăioasă cu care Anca Mizumschi își „scenarizează” mesajele de SOS ale unui eu în fărîme, avid de recuperarea integrității și unității originare. Cruzimea și candoarea, intelectul și senzorialitatea afectivă, luciditatea și viziunea fuzionează în majoritatea poemelor, cu excepția cîtorva bucăți atinse de afectare demonstrativă.

Alături de *Probleme personale* de Angela Marinescu, *Anca lui Noe* este cel mai bun volum de poezie românească din 2009.

24 lei

interstii critice
de Iulian Costache

comentariu grafic
de Vasile Mureșan-Murivale

Paul Cernat